ತಿರುಮಲೆ ಶ್ರೀರಂಗಾಚಾರ್ಯ*

ಗದ್ದೆಮನೆ ಶಾಸನ-ಒಂದು ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿ

ಶಿವಮೊಗ್ಗಾ ಜಿಲ್ಲೆ ಸಾಗರ ಹೋಬಳಿ ಗದ್ದೆಮನೆ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದ ಬಳಿ ಕಾಡು ಹಾದಿ ಮಗ್ಗುಲಿಗೆ ಇದ್ದ ಶಾಸನವೊಂದಿದೆ. ಡಾ॥ ಹೆಚ್. ಶಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ೧೯೨೨-೨೩ರ ತಮ್ಮ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಸನವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನೂ ಶಾಸನ ಪಾಠವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಶಾಸನಪಾಠ

೧ ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀ ಶಿಲ ಆದಿತ್ಯನ್ ದಿಶಾಮ್ ಭರ್ಗನ್ ಆಕೆವಾಳನ್ ಅಗ್ಗಳ ಕಂಟಕನ್

೨ ಪೇರಾಳ್ಕೆವರೆ ಪೆತ್ತಣಿ ಸಂತ್ಯಾಂಕನ್ ಅಟ್ಟುಳ್ವ ಭಟನ್ ಬೆಡರೆ ಮಹೇಂದ್ರನ್

೩ ಬೇಡರ ರಾಯರ ಮಲಪ್ಪರ ಕಾಳಗದೊಳ್ ಇರಿದು ಸ್ವರ್ಗಾಲಯ

೪ ಕ್ಕೇರಿ(ಜ಼ಿ)ದಾನ್ ಬೆಳೆಯ ಮಾಳಕಾದೋನ್ ಕಲ್ಯಾಣಂ ಅಕ್ಕೆ ಆಳಿವೋನ್ ಪಂಚ್ಚಮ... ....

ಶಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾ

"ಶಾಸನವು ಹಳೆಯ ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಅವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೭ನೇ ಶತಮಾನದ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಬಹಳಷ್ಟು ಹೋಲುತ್ತವೆ. ಇದು ಒಂದು ವೀರಗಲ್ಲು. ಶಿಲಾದಿತ್ಯನ ಸೇನಾಪತಿ ಪೆತ್ತಣಿ ಸತ್ಯಾಂಕನು ಬೇಡರ ತಂಡದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಹೇಂದ್ರನ ಸೇನೆಯೊಂದಿಗೆ ಹೋರಾಡಿ ಸತ್ತುದರ ಜ್ಞಾಪಕಾರ್ಥ ಹಾಕಿದ್ದು. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಶಿಲಾದಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಮಹೇಂದ್ರರು ಯಾರೆಂಬ ಬಗೆಗೆ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸೂಚನೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಲಿಪಿಯ ಕಾಲದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಶಾಸನದ ಶಿಲಾದಿತ್ಯನು ಹರ್ಷವರ್ಧನ ಶಿಲಾದಿತ್ಯನೂ, ಮಹೇಂದ್ರನು ೧ನೆಯ ಮಹೇಂದ್ರವರ್ಮ ಪಲ್ಲವನೂ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಇವರು ಎರಡನೆಯ ಪುಲಕೇಶಿಯ ಸಮಕಾಲೀನರು. ಹರ್ಷನ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಯವರೆಗೆ ಪ್ರಸರಿಸಿತ್ತೆಂಬುದು ಅಸಂಭವವಿರಲಾರದು. ಶಿಲಾದಿತ್ಯ ಎಂಬುದು ಶಿಲ ಆದಿತ್ಯ ಎಂದು ಬರೆದಿರುವುದು ವಿವರಣೆಗೆ ನಿಲುಕದೆಇದೆ"—ಎಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಈ ಅನುಮಾನವು ಅನೇಕ ವಿದ್ವಾಂಸರನ್ನು ಕೆಣಕಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಮೇಲೂ ಕನೌಜದ ಹರ್ಷನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಇತ್ತು ಎಂದೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಅದು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಲಾದಿತ್ಯ ಯಾರು ? ಹರ್ಷವರ್ಧನನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬನಾರೋ ಶಿಲಾದಿತ್ಯನಿರಬೇಕು. ಮಹೇಂದ್ರನು ೧ನೇ ಮಹೇಂದ್ರ ಪಲ್ಲವನಲ್ಲದೆ ಬೇರೊಬ್ಬನಾರೋ ಇರಬಹುದೇ ಎಂಬೆಲ್ಲ ಚಿಂತನೆ ನಡೆದಿದೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಊಹಾಪೋಹಗಳೂ-ಸೂಚನೆಗಳೂ ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಅನುಮಾನ-ಸೂಚನೆಯ ಸುತ್ತಲೇ ಹರಿದಾಡುತ್ತಿವೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ರಾಜ ವಂಶಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜಾಲಾಡಿ ಶಿಲಾದಿತ್ಯನ ಶೋಧನೆ ನಡೆದಿದೆ.

---

* ನಂ ೭೫, ಡಾ॥ ಅನಕೃರಸ್ತೆ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಪುರ, ಬೆಂಗಳೂರು-೫೬೦೦೦೪.

1 MAR, 1922-23, P. 8, 83

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಶಾಸನ ಪಾಠವನ್ನು ಹಾಗೂ ಲಿಪಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಶಾಸನದ ಕಾಲವನ್ನೂ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಆ ಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯ–ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಸ್ಥಿತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಶಾಸನದ ಭಾಷೆಯ, ಪ್ರಯೋಗದ, ಒಕ್ಕಣೆಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಡಬಹುದಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಿಲಾದಿತ್ಯನು ಕನೌಜದ ಹರ್ಷನಲ್ಲ. ಅವನು ಒಂದನೆಯ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ (೬೫೫–೬೮೧ ಕ್ರಿ. ಶ.) ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಹಾಗೂ ವಿನಯಾದಿತ್ಯ (೬೫೧–೬೯೬ ಕ್ರಿ. ಶ.)ನ ಮಗ ಶ್ರ್ಯಾಶ್ಯ ಶಿಲಾದಿತ್ಯ. ಇವನು ಯುವರಾಜನೂ, ಪ್ರಾಂತ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ. ಚಾಲುಕ್ಯ–ಪಲ್ಲವ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅವನು ಪಾಲ್ಗೊಂಡಿರಬಹುದು–ಎಂದು ಡಾ|| ಮಜುಂದಾರರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಡಾ|| ನಿಹಾರ್‌ರಂಜನರೇ ಅವರು ಹರ್ಷನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿ ಬಾಣನ ಮಾವನಾಗಿದ್ದ ಮಯೂರನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯದ ಒಂದು ಪದ್ಯವನ್ನಾಧರಿಸಿ ಡಾ|| ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಡಾ|| ಬಿ. ಎ. ಸಾಲೆತ್ತೊರೆ ಅವರು ವಲ್ಲಭೀ ವಂಶದ ದೇವಭಟ್ಟನೇ ಈ ಶಿಲಾದಿತ್ಯನಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಸೂಚನಾ ಸರಣಿಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಡಾ|| ಕುಮುದ್ ಪ್ರಸನ್ನ ಅವರು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಅವು ಯಾವುವೂ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಲ್ಲ ಎಂದು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.[2] ಈ ಶಾಸನದ ಶಿಲಾದಿತ್ಯ–ಮಹೇಂದ್ರರು ಸೂಚಿತರಾಗಿರುವವರು ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ–ಈ ಹೆಸರಿನ ಸಮಕಾಲೀನರು ೨ನೇ ಮಹೇಂದ್ರ ಪಲ್ಲವ (೬೬೮–೬೭೦ ಕ್ರಿ. ಶ.) ಶ್ರ್ಯಾಶ್ಯ ಶಿಲಾದಿತ್ಯ (೬೭೮–೬೯೧ ಕ್ರಿ. ಶ.) ೧ ನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲ ಇದು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಕಾಳಗವು ಹರ್ಷ–ಪಲ್ಲವ ಸಂಘರ್ಷವಲ್ಲ, ಅದು ಚಾಲುಕ್ಯ–ಪಲ್ಲವ ಸಂಘರ್ಷ. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಶಿಲಾದಿತ್ಯ–ಮಹೇಂದ್ರರನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆಡೆ ಹುಡುಕಬೇಕು–ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಗದ್ದೆಮನೆ ಶಾಸನವು ಕ್ರಿ. ಶ. ೭ನೇ ಶತಮಾನದ್ದು ಎಂದು ಒಪ್ಪಿ, ಆ ಶತಮಾನದ ರಾಜಕೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ಸಿಂಹಾವಲೋಕನ ಮಾಡೋಣ.

ಕನೌಜದ ಹರ್ಷವರ್ಧನನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೬೦೬ ರಿಂದ ೬೪೭, ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ೨ನೇ ಪುಲಕೇಶಿ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೬೦೯ ರಿಂದ ೯೪೨. ಪಲ್ಲವ ಮಹೇಂದ್ರವರ್ಮನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೬೦೦ ರಿಂದ ೬೩೮ ೧ನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಕಾಲ ಕ್ರಿ. ಶ. ೬೫೫ರಿಂದ ೬೮೧

೨ನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿಯು ಹರ್ಷನನ್ನು ನರ್ಮದಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿಸಿದ ಕಾಲವನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೬೩೪ಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಎಂದು ಅನೇಕರು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೩೦ ಎಂದು ನಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಿಕೊಂಡರೂ, ಆ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಕದಂಬ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು, ಚಾಲುಕ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋಗಿತ್ತು.[3] ಪಶ್ಚಿಮ ಕರಾವಳಿಯೂ ಒಳಗೊಂಡು, ಕೊಂಕಣವೂ ಸೇರಿ ಗುಜರಾತದವರೆಗೂ ಚಾಳುಕ್ಯರ ಪ್ರಭುತ್ವ ವಿಸ್ತರಿಸಿತ್ತು. ೨ನೇ ಪುಲಕೇಶಿಯು ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೩೫ರಲ್ಲಿ ನೌಕಾ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೊಂಕಣ ಮೌರ್ಯರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಆ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನೆಲ್ಲ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದ. ಪೂರ್ವ ತೀರದ ಕಡೆಗೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ವೆಂಗಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನಾದ ಕುಬ್ಜ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ್ನು ಅಧಿಪನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಕಂಚಿಯ ಪಲ್ಲವರೂ ತಮ್ಮ ಉತ್ತರಕ್ಕಿದ್ದ ಆಂಧ್ರದ ಕಡೆ ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಹೊರಟು ಪೂರ್ವ ತೀರದಿಂದ, ಪಾಲಾರ್–ಪೆನ್ನಾರ್ ನದಿ ಬಯಲುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಉತ್ತರ ಭಾಗದ ಕಡೆಗೆ

2 Chalukyas of Badami–Mythic Soeiety.
3 ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ-ಪಿ. ಬಿ. ದೇಸಾಯಿ

ಸಾಗಿದರು. ಆಂಧ್ರದ ಈ ನೆಲಕ್ಕಾಗಿ ಚಾಳುಕ್ಯರಿಗೂ ಪಲ್ಲವರಿಗೂ ಯುದ್ಧಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದ್ದವು.

ಇಡೀ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಂಧ್ಯಾಚಲಕ್ಕೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ನರ್ಮದಾ–ಕೃಷ್ಣಾ–ಗೋದಾವರಿ–ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಗಳ ಪ್ರಾಂತವೆಲ್ಲ ಚಾಳುಕ್ಯರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಅದರ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಕಾವೇರಿಯವರೆಗೆ ಗಂಗರೂ, ಅದರಾಚೆಗೆ ಕಂಚಿಯ ಪಲ್ಲವರೂ ಪ್ರಭುತ್ವ ಹೊಂದಿದ್ದರು.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ೨ನೇ ಪುಲಕೇಶಿಯಿಂದ ಸೋತು ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಹರ್ಷವರ್ಧನ ಬನವಾಸಿ ನಾಡಿನತ್ತ ಬಂದದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ–ಎತ್ತಲಿಂದ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಸಹಜವಾಗಿ ಏಳುತ್ತದೆ. ಹರ್ಷನು ಕಳಿಂಗವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದ್ದನೆಂದು ಹಲವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿದರೂ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಹುದೂರ ಈಶಾನ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಬನವಾಸಿನಾಡಿನತ್ತ ಅವನ ಸೇನೆ ಬಂದದ್ದಾದರೂ ಹೇಗೆ ?–ಬರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇತ್ತೇ ?–ಚಾಳುಕ್ಯರೂ ಪಲ್ಲವರೂ ಆ ಸೇನೆಯ ಚಲನೆಯನ್ನು ತಡೆಯದೆ ಸಾಗಲು ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರೇ ?

ಶಾಸನವು ಪೂರ್ವಾಚಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಅನುಸರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತಿ ಶ್ರೀ ಎಂದು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದೆ ಶಿಲ ಆದಿತ್ಯನ್–ದಿಶಾವರ್ ಭರ್ಗನ್–ಆಕೆವಾಳನ್. ಅಗ್ಗಳಕಂಟಕನ್ ಎಂದು ಮೊದಲ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿದೆ. ಮೊದಲ ಮಾತು ಶಿಲ ಆದಿತ್ಯನ್ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳು ಅನ್ವರ್ಥ ನಾಮಪನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಈ "ಶಿಲ ಆದಿತ್ಯ" ಎಂದು ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದಿರುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಆಗದೆ ಇದೆ ಎಂದು ಶ್ರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಆ ವಾಕ್ಯದ ಪದ ಸಮೂಹವೆಲ್ಲ ಬರಿ ವಿಶೇಷಣಗಳೇ. ಅನೇಕ ಸಂಧಿಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಶಿಲಾದಿತ್ಯ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಶಿಲ ಆದಿತ್ಯ ಎಂದು ಬರೆಯಲು ಬೇರೆ ಏನು ಕಾರಣ ? ಬರಹಗಾರನ ತಪ್ಪೆಂದು ಹೇಳೋಣವೇ ? ಅದು "ಶೀಲ ಆದಿತ್ಯ" ಇರಬಾರದೇಕೆ ಶೀಲ ಬರಯಲು ಹೋಗಿ ಶಿಲ ಆಗಿದೆಯೇ ? ಶಾಸನಕಾರನ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಹೆಸರು ಹೇಳುವುದಲ್ಲ, ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರಶಂಸೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನು ಆ ಮಾತನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ ಶಿಲ ಆದಿತ್ಯನ್ ಎಂದು ಬರೆದ. ಅನೇಕ ಸಂಧಿ ಪದಗಳನ್ನು ಬರೆದವನಿಗೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಬರೆದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುವುದು ಸರಿಯಾಗಲಾರದು. ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅದು ಹೆಸರೆಂದು ಭಾವಿಸದಿರಲಿ ಎಂದೇ ಬಿಡಿಸಿ ಬರೆದಿರಬಹುದು. "ಶಿಲ ಆದಿತ್ಯನ್" ಎಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ, ಅದು ವಿಶೇಷಾರ್ಥದ ವಿಶೇಷಣ ಪದವಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪೆತ್ತಣಿ ಸತ್ಯಾಂಕನೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳ ಸರಣಿ ಇದು.

ಎರಡನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ "ಪೇರಾಳ್ಕೆವರೆ" ಎಂದರೆ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಏರಲಾಗಿ–ಎಂಬರ್ಥ ಸರಿಯಲ್ಲ. "ಆಳುತ್ತಿರಲಾಗಿ" ಎಂಬರ್ಥವೇ ಯುಕ್ತವೆನಿಸುತ್ತದೆ. "ನಾಯಕನಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿರಲಾಗಿ" ಎಂಬುದು ಈ ಮಾತಿನ ಇಂಗಿತ. ಇದು ಪೆತ್ತಣಿ ಸತ್ಯಾಂಕನ ಸ್ಥಾನ–ಮಾನ–ಗೌರವಾದಿಗಳ ಸೂಚಕವಾದ ಮಾತು. ಅವನು ನಾಯಕ–ಪಾಳೆಗಾರನಾಗಿ ಇರಲಾಗಿ ಎಂಬುದು ಈ ಮಾತಿನ ಭಾವ.

"ಅಟ್ಟುಳ್ವ ಭಟನ್" ಬೆದರೆ ಮಹೇಂದ್ರನ್ ಎಂಬ ಮುಂದಿನ ಮಾತುಗಳೂ ಸತ್ಯಾಂಕನಿಗೇ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ವಿಶೇಷಣಗಳೇ. ಈ ವಿಶೇಷಣಗಳೆಲ್ಲ ಜೊತೆ ಮಾತುಗಳು. ಹಲವು ಪೂರ್ವಾನ್ವಯವಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವು ಉತ್ತರಾನ್ವಯವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿವೆ.

ಶಿಲ ಆದಿತ್ಯನ್, ದಿಶಾವರ್ ಭರಗನ್, ಆಕೆವಾಳನ್, ಅಟ್ಟುಳ್ವ ಭಟನ್, ಬೆದರೆ ಮಹೇಂದ್ರನ್–ಹೀಗೆ–ಇಂದ್ರನೇ ಇವನ ಪ್ರತಾಪಕ್ಕೆ ಹೆದರಿದ ಎಂಬ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ, ಅಲಂಕಾರಿಕ ಪ್ರಯೋಗ ವೈಖರಿ ಅಷ್ಟೆ.

ಇನ್ನು "ಬೇಡರ ರಾಯರ ಮಲಪ್ಪರ ಕಾಳಗದೊಳೆ ಪಿರಿದು" ಎಂಬ ಮುಂದಿನ ಸಾಲನ್ನು ಎರಡುರೀತಿ ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು. "ಮಲ್ಲಪ್ಪ" ಎಂಬುದನ್ನು ಅನ್ವರ್ಥ ನಾಮ ಎಂದು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ "ಬೇಡರ ನಾಯಕ ಮಲಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ" ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದೆ ಮಲ್ಲಪ್ಪ ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ವಿಶೇಷಾರ್ಥದ ಮಾತನ್ನಾಗಿ ನಾವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ,

ಆಗ ಆ ಮಾತಿಗೆ "ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಸಂಧಿ" ಎಂದು ನಾವು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿ "ಬೇಡರಿಗೂ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಜನರಿಗೂ ನಡೆದ ಕಾಳಗವಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ" ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಯಕನಾಗಿ ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಪೆತ್ತಣಿ ಸತ್ಯಾಂಕ ಈ ಕದನವಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಏಕೆ ಸತ್ತ ಎಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ವಿವರಣೆ ಹುಡುಕಬೇಕು. ಆದಕ್ಕೆ ಪೆತ್ತಣಿ ಸತ್ಯಾಂಕನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಿಶೇಷಗಳೂ, ಅವನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನೆಂಬ ಮಾತೂ ಸೂಚಕಗಳು.

ಆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬನವಾಸಿಯನಾಡಿನ ದಟ್ಟವಾದ ವಿಸ್ತಾರಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೇಡರು–ಬೆಟ್ಟಗಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕಾಡು ಜನಾಂಗದವರೂ ಇದ್ದರು. ವಿಶಾಲವಾದ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಒಡೆಯ ಪೆತ್ತಣಿ ಸತ್ಯಾಂಕ. ತನ್ನ ನಾಡಿನ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಆಗಿದ್ದ ಬೇಡರೂ, ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಜನರೂ ಪರಸ್ಪರ ಜಗಳ–ಕದನಕ್ಕಿಳಿದಾಗ ಅವರನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹೋಗಿ, ಹೋರಾಡಿ ಸತ್ಯಾಂಕ ಸತ್ತಿರಬೇಕು. ಆವನ ಈ ಶೌರ್ಯವನ್ನು, ಅವನ ಸದಪೇಕ್ಷೆಯ ನಿಮಿತ್ತದ ತ್ಯಾಗವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅವನ ಕಡೆಯವರು ಯಾರೋ ಈ ವೀರಗಲ್ಲನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಬೇಕು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದೆ ಮನೆ ಶಾಸನವು ಕನ್ನಡನಾಡಿನ ೭ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಾಲದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರದ ಜನಜೀವನ–ಬದುಕು–ಒಡೆತನಕ್ಕಾಗಿ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹೊಡೆದಾಟ ಬಡಿದಾಟಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತದೆ. ಪೆತ್ತಣಿ ಸತ್ಯಾಂಕ ಒಬ್ಬ ಸಣ್ಣ ನಾಯಕನೇ ಹೊರತು ದಂಡನಾಯಕನಲ್ಲ. ಬನವಾಸಿ ನಾಡಿಗೆ ಪಲ್ಲವರು ದಂಡೆತ್ತಿ ಬಂದದ್ದೂ, ಹರ್ಷವರ್ಧನನು ಈ ನಾಡಿಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟು ಕಾದಾಡಿದ್ದೂ ಎಲ್ಲ ಅಸಂಭವದ ಮಾತು. ಇದು ಚಾಲುಕ್ಯ–ಪಲ್ಲವ ಸಂಘರ್ಷವೂ ಅಲ್ಲ; ಪಲ್ಲವ–ಹರ್ಷ ಸಂಘರ್ಷವೂ ಅಲ್ಲ.

ಗದ್ದೆಮನೆ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಷಿಕ–ಸಾಮಾಜಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಹೊರತಾಗಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮೌಲ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ.

ಲೇಖನದ ಚಿಂತನೆಗೆ ನೆರವಾಗಿ, ಸೂಚನೆ, ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರೊ|| ಜಿ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯ, ಡಾ|| ವೆಂಕಟಾಚಲಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ನಾನು ಆಭಾರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಈ ವಿಚಾರ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ಮಿತ್ರರಾದ ತೋ. ಸು. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಮತ್ತು ಅಳ್ಳ ಚಿರಂಜೀವಿ ಅವರಿಗೆ ನಾನಾ ಕೃತಜ್ಞ.